

Nr 268.

Av herr **Lindström m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i civilförsvarlagen den 15 juli 1944 (nr 536) samt fortsatt giltighet av samma lag.

I anslutning till Kungl. Maj:ts proposition nr 81 den 20 februari 1948 med förslag till lag om ändring i civilförsvarlagen den 15 juli 1944 (nr 536) samt fortsatt giltighet av samma lag få undertecknade härmed framlägga följande motion.

I propositionen behandlas bl. a. frågan om utbildning och övning (s. 95 ff). Departementschefen har därvid understrukit betydelsen av att beredskapen inom det allmänna civilförsvaret hålles på högsta möjliga nivå. Han har i anslutning härtill föreslagit, att i första hand allmänna civilförsvarets befäl och personal bibringas för sina uppgifter erforderlig utbildning. Däremot har han ansett, att man skulle kunna i fred avstå från att bedriva utbildning av allmänhet för hemskyddsändamål. Vi äro jämväl av den uppfattningen, att det är av största betydelse, att allmänna civilförsvaret redan i fred organiseras och utbildas. Men vi anse, att även hemskyddsorganisationen är av sådan betydelse, att den i utbildningsavseende icke får lämnas å sido. Erfarenheterna från det senaste kriget giva påtagliga belägg för riktigheten av en sådan uppfattning. Det har sålunda visat sig, att även vid mycket omfattande anfall mot hemorten hemskyddet kunnat göra väsentliga insatser för att begränsa och avhjälpa uppkomna skador. Detta gäller i all synnerhet de perifera delarna av ett skadeområde. Även vid anfall med atombomber avtar ju verkan med avståndet från detonationscentrum varför sålunda även vid användningen av detta vapen utrymme för hemskyddets verksamhet gives.

Departementschefens förslag innebär, att man i fred endast skulle vidtaga följande förberedelser för en massutbildning av allmänheten i ett skärpt läge, nämligen

1. utbildning av hemskyddsledare och blockchefer så att dessa göras skickade icke blott att fullgöra sina uppgifter som befäl under krigsförhållanden utan även att kunna vid behov till övriga civilförsvarspliktiga inom eget block eller hemskydd meddela den utbildning på kort tid som påkallas i en akut krissituation,

2. meddelande av elementära kunskaper i brandskydd och olycksfallsvård under 10 timmar i skolorna samt
3. tilläggsutbildning i sjukvård om 10 timmar åt 18-åriga kvinnor.

Detta förslag överensstämmer med den ståndpunkt, som 1945 års civilförsvarsutredning intog. Emellertid måste man taga hänsyn till att det utrikespolitiska läget numera skärpts på ett sådant sätt, att det ställer större krav på civilförsvarets beredskap åtminstone inom viktigare orter.

Departementschefens förslag innebär — såvitt vi kunna se — att hemskyddet under fred kommer att falla ur civilförvarsorganisationen. Det synes som om departementschefen icke vore främmande för detta förhållande. Han förlitar sig emellertid på möjligheten att kunna bygga upp hemskyddsorganisationen i ett skärpt läge genom en massutbildning av allmänheten. Det är emellertid — såsom också av såväl utredningen som departementschefen berörts — mycket tveksamt, huruvida den för utbildningen erforderliga tiden kommer att stå till förfogande, ävensom huruvida statsmakterna i ett skärpt läge anse sig kunna sätta i gång en sådan utbildning. Vi finna det synnerligen betänkligt att under sådana förhållanden helt avskaffa den grundläggande utbildningen. Denna uppfattning delas av såväl civilförvarsstyrelsen som vissa andra myndigheter enligt avgivna remissyttranden över civilförvarsutredningens betänkande.

Meddelandet av grundläggande utbildning även till någon eller ett par årsklasser varje år bör enligt vår mening så väsentligt bidra till att höja hemskyddens beredskap, att kostnaderna härför väl kunna försvaras. Den uppoffring, som hittillsvarande utbildning om 10 timmar krävt av de utbildningspliktiga, måste vidare med hänsyn till återopade fördelar betecknas såsom rimlig.

Departementschefen liksom utredningen har föreslagit, att kvinnor i åldern 18 år skola genomgå tilläggsutbildning i sjukvård. En minoritet inom utredningen har ansett, att sådan utbildning borde meddelas även en årsklass kvinnor i åldern 35—40 år. I ett framtida krig måste man räkna med betydligt mer omfattande skador än tidigare varit fallet. Detta ställer större krav på bl. a. sjukvårdstjänsten. Efter ett storanfall måste man räkna med att kapaciteten på sjukhus och förbandsplatser icke förslår till att bringa vård åt alla skadade. Därför måste inom hemskydden möjligheter finnas icke blott att giva de skadade första hjälpen utan även att lämna vård åt åtminstone de lindrigare fallen. Inom hemskydden måste sålunda finnas personal, som kan fullgöra dessa uppgifter. Det torde sålunda böra övervägas, huruvida behovet av sådan personal kan fyllas enbart genom att man tager i anspråk de kvinnor, som i 18-årsåldern genomgått tilläggsutbildning i sjukvård.

Vi anse det vara ett minimikrav, att grundläggande utbildning meddelas åtminstone någon årsklass och att alltså hittillsvarande bestämmelser på området icke upphävas utan ersättas med föreskrifter, som giva minst mot-

svarande effektivitet. Vidare bör enligt vår uppfattning övervägas, huruvida icke — förutom kvinnor i åldern 18 år — ytterligare någon årsklass kvinnor bör erhålla tilläggsutbildning i sjukvård.

Vi hemställa,

att riksdagen vid prövning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition måtte uttala sig i anslutning till vad ovan anförts.

Stockholm den 10 mars 1948.

Rickard Lindström.

Rickard Sandler.

Nils Herlitz.

Elon Andersson.

Erik von Heland.
